

תוכן העניינים

- 3 עילות גירושין _____
 5 מאבקי סמכות _____
 6 נישואין אזרחיים _____
 7 צווי הגבלה _____
 9 תנאים למתן הגט _____
 10 סדרי דין _____
 11 מזונות _____
 11 כללי _____

דבר המערכת

אנו שמחים להגיש לציבור הקוראים את הגיליון השני של 'הדין והדיין'. מטרתו של פרסום זה הוגדרה בפתחת הגיליון הראשון.

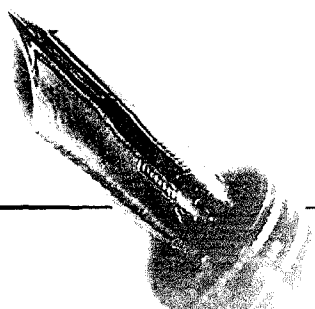
לשמחתנו, דומה שהמטרה המרכזית הושגה מוקדם מן הצפוי: פרסום פסקי הדין הרבניים הפך להיות מטרה שאף הנהלת בתי הדין הרבניים שותפה לה, וכך מצאנו עצמנו 'פורצי הסכר' לעניין זה, כאשר פסקי דין רבניים מתפרסמים אף בבמה נוספת.

כפי שיראו הקוראים, בגיליון זה כבר שולבו מספר פסקי דין שקיבלנו מעורכי-דין וטוענים רבניים, פסקי דין שנשלחו אלינו בעקבות הגיליון הראשון. לצערנו, מחוסר מקום לא יכולנו לפרסם את כל פסקי הדין וחלקם יפורסמו בגיליונות הבאים. נשמח לקבל פסקי דין נוספים מכל מי שיש באפשרותו להעביר לנו כאלה (דיינים, טוענים/ות רבניים ועורכי/ות דין). פסקי הדין יפורסמו – במלואם, בחלקם או בתקציר – בהתאם לשיקולי עריכה שמקצתם הוזכרו בפתחת לגיליון הראשון. אנא שילחו את פסקי הדין, בצירוף עובדות המקרה לכתובת המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן הפקולטה למשפטים אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן 52900.

בגיליון זה יצרנו צורה חדשה להבאת פסקי דין. נוסף ל'במלואו' ול'תקציר' יובאו פסקי דין שלצידם יצויין 'בחלקו' . הכוונה היא שפסק הדין מובא כלשונו, אך לא בצורתו המלאה (ללא עובדות חסרות חשיבות וכדו').

נשמח לקבל הערות והארות, וכאמור, פסקי דין נוספים.

בברכה,
 ד"ר עמיחי רדזינר
 עורך ראשי

הדין והדיין

פסקי דין רבניים בנושאי משפחה

The Law and Its Decisor

Rabbinical Court Decisions in Family Matters

גיליון מס' 2 אייר תשס"ג, מאי 2003

מערכת הדין והדיין

יו"ר מערכת: ד"ר רות הלפרין-קדרי, עו"ד סוזן ווייס

עורך ראשי: ד"ר עמיחי רדזינר

עורכת: עו"ד בת-שבע שרמן

חברי המערכת: עו"ד רוברט ליכט-פטרן, יעל רוקמן

מנהלת הפקה: עו"ד עטרה קניגסברג

רכות הפצה: עינבל דיין-ברקוביץ

רכות המערכת: טל יעקב

עיצוב וביצוע גראפי: הסטודיו של מיכל

כתובת המערכת:

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן

הפקולטה למשפטים אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן 52900

טל. 03-5318895, פקס. 03-7360499

E-mail: rackmanc@mail.biu.ac.il

סימני הבאת פסקי הדין:

 פסק דין מלא:

 תקציר:

 פסק הדין בחלקו:

ראשי תיבות:

ג"פ – גט פיטורין

טו"ר – טוען/ת רבני/ת

טו"מ – טענות ומענות

שאל"כ – שאם לא כן

דר"ת – דרבינו תם

דמו"י – דת משה וישראל

עו"ס – עובדת סוציאלית

אין במובא כאן משום תחליף ליעוץ משפטי

©

כל הזכויות שמורות

ISSN 1565-4176

עילות אירוסין

1. חיוב הבעל בגט בעילת 'מאיס עלי' כשיש לאשה אמתלא ברורה; חיוב זה אינו תלוי בקיום דרישות הבעל.

בית הדין הרבני הגדול:

הרב אליהו בקשי דורון - נשיא
הרב ישראל מאיר לאו - דיין
הרב שלמה דיכובסקי - דיין

העובדות:

בני הזוג חיים בנפרד למעלה משבע שנים. בין בני הזוג התנהלו הליכים משפטיים שונים במשך שנים רבות, ובין היתר, הוצא נגד הבעל צו הרחקה. האשה עזבה את הבית זמן קצר לאחר לידת הילד מפחד בעלה והיא אף מוכנה להקרא 'מורדת' ולהפסיד כל זכויותיה ובלבד שתקבל גט. הבעל מסרב לתת גט עד שיאפשר לו להוכיח את מרדנות אשתו. הוא אף תובע שלום בית.

ביה"ד האזורי קבע כי על האשה לאפשר לילד לבקר את האב ולאחר שבמשך חודשיים יתקיימו הביקורים כסדרם יקבע מועד למתן גט והבעל יחוייב בנתינתו. אם האשה לא תאפשר את הביקורים, לא יחייבו את בני הזוג להתגרש. האשה ערערה על פסיקה זו.

ביה"ד הגדול דן בשאלה האם ניתן לקשור בין הביקורים לבין החיוב בגט וכן האם נסיבות המקרה מצדיקות חיוב בגט מצד עצמן.

נפסק:

הרב דיכובסקי: קשה להבין מדוע כרך ביה"ד האזורי את החיוב בגט בקיום הסדר הביקורים. במקרה זה יש לחייב בגט בכל מקרה, משום שכאן מדובר ב'מאיסות' ברורה, ובמקרה כזה "גם אם אין לכך הצדקה, נחשבת האשה כאומרת מאיס עלי באמתלא ברורה". הוא מסתמך על דברי החזון-איש (אהע"ז ס"ט סקט"ז) לפיהם "והעיקר תלוי לפי ראות עיני

הדיינים", ובמקרה כזה אין ספק כלל במאיסת האשה את בעלה, בפרט שהתנהגותו התוקפנית נראית לעין. המקור המרכזי עליו יש להסתמך לעניין חיוב בגט בטענת 'מאיס עלי' כגון זו, הוא תשובת הרשב"ש (סימן צג).

הרב מביא גם ציטטה ארוכה מדברי הגר"א אלפנדר (סדר אליהו רבה', תשובה יג) לפיה כאשר האשה יושבת בנפרד וברור שלא נתנה עיניה באחר, ואין תקוה שתשוב לבעלה וכל מגמתו של בעלה הוא לעגנה ולהתעלל בה, "נראה לענ"ד שהדין נותן לכפות לגרש אליבא דכולי עלמא".

מסקנה: יש כאן מאיסות מוחלטת של האשה וברור לביה"ד שלא ישכון לעולם שלום בין בני הזוג, ולכן יש לחייב את הבעל בגט. למסקנה זו הגיע גם ביה"ד האזורי אלא שאין לקבל את קביעתו התולה את חיוב הבעל בביקורי הילד. יש לחייב את הבעל ללא תנאים ובכל האמצעים העומדים לרשותנו.

הרב לאו: התנהגותו של הבעל במשך השנים, גם כלפי ההרכבים השונים שדנו בעניינו, מלמדת כי יש לחייבו בגט. הוא מוסיף על ראיותיו של הרב דיכובסקי ראייה נוספת מדברי התשב"ץ (חלק ב סי' ח'). אמנם, אין לקבל את הטענה (של הרב דיכובסקי) כי טענת 'מאיס עלי' הינה עילה לחיוב בגט, אולם בנדון דידן עבר הבעל כל גבול, ונראה כי מגמתו לצער אותה בלבד, ואין סיכוי לשלום בית ולכן נראה שיש לחייב הבעל בגט ללא התניה של ביקורי הילד אצלו. נושא הביקורים יידון בנפרד.

הרב בקשי דורון: מסכים לדברי הרב דיכובסקי. באופן כזה יש לקבל טענת 'מאיס עלי' ואפשר אף לכוף מתן גט. מוסיף את דברי הגר"ח פלאגי כי כופין לגרש בפירוד של שנה או שנתיים. לכן יש לחייב את הבעל במתן הגט.

תיק מס': נד/168

ניתן ביום י"ד כסלו תשנ"ה (17.11.94)
הופיעו: ט"ר הרב מ. מיטלמן (לאשה)

2. שימוש במספר עילות. לרבות אלימות קשה, כדי לחייב בעל במתן גט לאשתו לאחר פירוד ארוך; לאשה יש קשרים עם גבר אחר; הבעל תובע תביעות הנוגעות להחזקת הילדים.

בית הדין הרבני האזורי נתניה:

הרב יעקב זמיר - אב"ד
הרב שלמה שפירא - דיין
הרב דוד ברדוגו - דיין

העובדות:

לבני הזוג שני ילדים. מזה מספר שנים הם חיים בנפרד. כל הנסיונות לפתרון הסכסוך נכשלו. לטענתה, הבעל איים עליה ופגע בה פיזית ונפשית. נקבעו הסדרי ראייה לילדים, אשר לטענת הבעל האשה אינה מקיימת. הבעל דרש שלום בית ובשלב מאוחר יותר הגישה האשה תביעה לגט. לדבריה, היא הכירה גבר אחר והיא מעוניינת לבנות את חייה עמו. ביה"ד קיבל את תביעתה וקבע מספר מועדים לסידור הגט, אליהם הבעל לא הגיע. בסוף הובא באמצעות צו הבאה וטען כי לא יתן גט עד שיתקבלו תביעותיו בעניין משמורת הילדים והסדרי ראייה עמם. הבעל גם העלה טענות על כך שהאשה חיה עם הגבר שהכירה וכי זה מתעלל בילדים. טענות אלה נדחו בידי האשה שאף הסכימה כי ביה"ד יוציא צו הרחקה האוסר על הגבר שהכירה להתקרב לילדים. לאחר עיכובים רבים, מסיבות שונות, נתן ביה"ד את החלטתו.

נפסק:

למרות שנדחת טענת ב"כ האשה כי אין לקשור בין נושא החזקת הילדים ובין מתן הגט, במקרה זה קובע ביה"ד כי אין מקום לשלום בית והבעל חייב לתת גט לאשתו.

ברור ממספר ראיות כי הבעל אכן תקף את אשתו ואף איים עליה ברצח. הדיינים נסמכים על דברי הראשונים המובאים בבית יוסף, סי' קנד, לפיהם בעל המכה את אשתו כופין אותה לגרשה. ממילא קל וחומר הוא שבמקרה בו הבעל מאיים עליה ברצח כופים אותו לגרש. הראיות על מכות ואיומים יכולות לבוא אף ממי שאינם מוגדרים כעדים כשרים. טענה נוספת: הבעל טוען כי האשה חיה עם גבר אחר. האשה אינה מודה בכך, אך כן מודה בקיומם של קשרים עם גבר

תיק מס': 059835603-21-1
ניתן ביום כ"ג אייר תשס"ב (5.5.02)
הופיעו: עו"ד ט"ר גיתית נחליאל (לאשה)
עו"ד ישראל הנדל (לבעל)

3. חיוב בגט בגין בגידת הבעל וחשש
האשה להדבקות במחלות מין ובגין
היות הבעל מורד.

בית הדין הרבני האיזורי ירושלים:

הרב יששכר דב הגר - אב"ד
הרב נח היילר - דיין
הרב מרדכי טולידאנו - דיין

4. האם ניתן לחייב את האשה בשלום
בית במקרה של בעל אלים אשר חוזר
בו ומבקש מחילה על מעשיו?

בית הדין הרבני הגדול:

הרב ישראל מאיר לאו - נשיא, יו"ר
הרב שלמה דיכובסקי - דיין
הרב שלמה משה עמאר - דיין

העובדות:

לאחר נישואין של שנתיים פנתה האשה בתביעת גירושין לביה"ד. האשה טענה טענות חמורות בדבר אלימות פיזית קשה, וכן בדבר אלימות נפשית ומילולית שהופעלה נגדה. חודש לפני מתן פס"ד בביה"ד האזורי, הורשע הבעל, על פי הודאתו, בתקיפת אשתו בנסיבות מחמירות, והוטלו עליו 60 חודשי מאסר מהם 40 חודשי מאסר בפועל. בביה"ד האיזורי הודה הבעל באופן חלקי בטענות האשה וביקש בפני ביה"ד את סליחתה וכן התחייב שלא יחזור על שגיאותיו. ביה"ד פסק שאף אם בקשת הסליחה כנה, יש ספק גדול אם יוכל לעמוד בדבריו. ברור לביה"ד שהאשה מואסת בבעלה ויש לה אמתלה מבוררת, לכן מצווה על הבעל לגרש אשתו בהקדם. הבעל ערער על ההחלטה וביקש להוריד את המצווה להמלצה, ולחילופין, לחייב את האשה בשלום בית.

נפסק:

הרב דיכובסקי והרב עמאר:

תיק זה, הגיע לבית דינו בעקבות ערעור שהגיש הבעל על פסק דינו של ביה"ד ברחובות שקבע כי מצוה עליו לגרש את אשתו. למרות שפסה"ד ניתן לפני זמן ניתנה רשות ערעור ע"מ שנוכל לסייע לצדדים להגיע לסיום הפרשה.

הבעל אסיר בכלא איילון, לאחר שנשפט בגין מעשים מגונים בקטינים וכן בגין אלימות קשה כלפי אשתו. הערעור הוגש מטעמו, אעפ"כ מצאנו לנכון להכנס לעובי הקורה, ולבדוק אם יש מקום לערעור

זה. במקרה בו תובעת האשה גט, אכן מקבלים את טענת האשה שאוסרת עצמה על בעלה. אולם ביה"ד לא מכריע על סמך טענה זו וטוען שיש עוד לעיין בה.

לעומת זאת, הוא עושה שימוש בראיות המביאות לכך שיש לחשוש לטענת הבעל כי האשה זנתה. ישנה מחלוקת ראשונים האם כופים בעל לגרש במקרה כזה, אולם נראה שכאשר האשה תובעת גירושין, כפי שהוא בנידון דידן, יסכימו כולם כי יש לחייב את הבעל לגרש את אשתו.

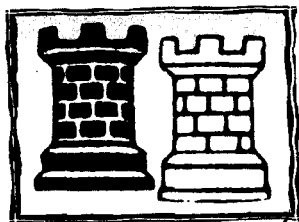
טענה נוספת (שנדחתה): האשה טוענת כי לבעל יש קשרים עם נשים אחרות. אם הדברים נכונים הרי שיש לחייבו לגרשה בעילת 'בעל רועה זונות', אלא שכאן לא הוכיחה האשה את דבריה.

טענה נוספת: הצדדים חיים בנפרד שנים רבות ואין סיכוי שיחזרו זה לזו. לדעת ביה"ד שניהם רוצים בגירושין, אלא שהבעל מתנה מתן הגט בטענות הקשורות להחזקת הילדים. עניין זה יפתר על פי טובת הילדים ולכן אין לתלות בכך, במקרה זה, את עניין הגירושין. כאשר אחד הצדדים מעכב את הגירושין ללא סיבה טובה, אלא מחמת שנאה או קנאה, מנהג בתי הדין לחייבו להתגרש. ביה"ד מסתמך בכך על דברי רבינו אברהם בן אשמעאל ועל דברי הגר"ח פלאג'י. על כן קובע ביה"ד: הבעל חייב לתת גט בהקדם האפשרי; הצדדים אסורים לחזור ולהנשא זה לזו; אם תרצה האשה להנשא לגבר עמו יש לה כעת קשרים יידרש בירור בביה"ד; מכיון שהבעל סירב עד היום לתת גט בכל המועדים שנקבעו לכך, יוצאו נגדו צווי הגבלה הנוגעים לרשיון הנהיגה ולחשבון הבנק שלו. באם זה לא יועיל תשקל הוצאת צווי הגבלה נוספים.

תיק מס': 022828867-21-1

ניתן ביום ח' תמוז תש"ס (11.7.00)
הופיעו: ט"ר דבורה בריסק, י"ד לאשה" (לאשה)

פסק דין זה רלוונטי גם למדור צווי הגבלה.

מאבקי סמכות

5. מה הדין כאשר הבעל מתנה מתן הגט בחלוקת הרכוש וביהמ"ש מסרב לחלק הרכוש עד פקיעת הנישואין בגט?

בית הדין הרבני הגדול:

הרב ישראל מאיר לאו – נשיא
הרב שלמה דיכובסקי – דיין
הרב עזרא בר שלום – דיין

העובדות:

הבעל הורשע בתקיפת ואינוס אישתו, ונדון לארבע שנות מאסר, מהן ריצה כבר שנתיים וחצי. ביה"ד חייב את הבעל בגט. הבעל התנה את מתן הגט בכך שתחילה ייושבו העניינים הממוניים בביהמ"ש, ואולם בית המשפט פסק שניתן לאזן את המשאבים רק לאחר פקיעת הנישואין, קרי, לאחר מתן הגט וזאת בהתאם לחוק יחסי ממון.

נפסק:

בתאריך כ"ט תשרי תשס"ב (16.10.01) ניתנה על ידינו למשיב אורכה לביצוע הגט. הסכמנו להמתין לכל היותר, עד לאחר הישיבה בבית המשפט למשפחה (בתאריך 7.01.02). זאת, למרות שדעתנו העקרונית, שאין לכרוך את נושא הגט התלוי ועומד בבית הדין הרבני, בנושא חלוקת הרכוש הנדון בבית המשפט למשפחה.

מאז חלפה למעלה מחצי שנה. עדיין לא ניתן פסק דין בבית המשפט למשפחה. בית המשפט גילה דעתו, שללא פקיעת הנישואין, לא ניתן לבצע את חלוקת הרכוש.

נוצר כאן בעצם מעין "מעגל שוטה" המשיב מסרב להתגרש, ללא ביצוע חלוקת הרכוש, ואילו את חלוקת הרכוש ניתן יהיה לבצע רק לאחר הגט. המשיב נשפט לתקופת מאסר של 4 שנים, בגין אישום פלילי על מעשי אונס כלפי אשתו. חייבנו אותו בגט, ונתנו לו אורכה נכבדה לביצוע הגט. כל זאת ללא

אינו מחויב לחיות בפחד מתמיד שמא הנחש יחזור לסורו. ברור לנו שביה"ד האזורי ברחובות, לא מיצה עם המערער אפילו מעט מחומר הדין. ביה"ד נכנע לרושם החיצוני שמסדר המערער שכולו כביכול אחוז חרטה, ויסתפק בקביעה מתונה למדי: מצוה לגרש. לנו נראה שבנסיבות כאלו יש להעלות את החיוב שתי דרגות לפחות: חיוב לגרש וכפיה לביצוע החיוב. הבעל אמור להשתחרר מן המאסר שנגזר עליו בביהמ"ש בעוד למעלה מחצי שנה.

לנו נראה שאין מנוס מלגזור עליו תקופת מאסר בהתאם לחוק בתי דין רבניים קיום פס"ד של גירושין. בחוק זה נאמר סעיף 1 א, ב, אין נפקא מינא אם ננקטה בפס"ד לשון של כפיה, חובה מצווה הצעה או לשון אחרת.

היות וביה"ד ברחובות קבע עוד לפני זמן רב מצווה לגרש והבעל סירב לכבד את מצוות ביה"ד, יש מקום להטיל עליו צווי הגבלה המפורטים בחוק. צווי ההגבלה שבסעיף 2 לחוק אינם אפקטיביים כלפיו בהיותו אסיר, ע"כ יש לכופו לקיום פס"ד באמצעות האמור בסעיף 1 (א) ו-3 לחוק הנ"ל.

סעיף זה מאפשר הטל מאסר עד 5 שנים, ואפשרות הארכה ל-5 שנים נוספות. אנו מקציבים לבעל 30 יום לצורך מתן גט לאשתו. אם יאבה לתת את הגט בתוך תקופה זו, אזי לא יהיה מקום להפעלת צווי הגבלה נגדו. בנוסף הבטחנו לו שנעשה כל מאמץ להסדר פגישות בינו לבין הבת המשותפת הנמצאת במשמורת אמה. אולם אם לא יתן גט תוך התקופה הנ"ל אזי נפעיל נגדו את סעיף 1 א' ו-3 לחוק ונגזור עליו מאסר 5 שנים.

ע"מ לקבל את תשובת הבעל ביחס למתן גט לאשתו תקבע המזכירות תוך 30 יום ישיבה לצורך סדור גט. יש להוסיף כי בהיות הבעל גר שהתגייר בביה"ד הרבני בפ"ת, והתחייב לקיים מצוות התורה ולשמוע לדברי חכמים, ביה"ד רואה בסירובו לשמוע לקול ביה"ד, הפרה בוטה של התחייבותו זאת, וביה"ד יתן דעתו גם לענין זה.

הרב לאו: ג"א מצטרף לעמדת חברי כנ"ל.

לאור האמור מוחלט כנ"ל.

תיק מס' 1-64-1017938838

ניתן ביום ט"ז שבט תשס"ב (29.1.02)
הופיעו: טו"ר שרה מרקוביץ "יד לאשה" (לאשה)

למדור זה ראו גם פסק דין 12

ולהפחתה של רמת פסה"ד ממצוה לגרש להמלצה לגירושין, ואולי גם לשלום בית. (בערעור מבקש הבעל שנחייב האשה בשלום בית), או אולי יש מקום להעלאת רמת החיוב לגירושין.

יצויין, כי למרות שבד"כ, ביה"ד הגדול צמוד לערעור, ואינו פוסק מעבר למה שניתן במסגרת הערעור הפורמלי הרי כאשר מדובר בנושא חמור של אלימות קשה ומתמשכת, וכן בנושא של ענינות אנו מרשים לעצמנו, לסטות מן הכללים הפרוצדורליים ולעסוק בנושא לגופו.

מעיון בתיק, ומשמיעת דברי הצדדים, נגלתה לעינינו תמונה קשה ביותר של הסבל הרב שסבלה האשה בתקופה שהייתה עם בעלה. אלימות בלתי פוסקת הכרוכה במכות פיזיות והשפלה, היו מנת חלקה מאז שבוע לאחר הנישואין סבלה האשה מנחת זרועו של הבעל שהכה אותה בכל חלקי גופה וסטר על פניה לעיתים מזומנות. בנוסף, ענש אותה בעונשים משפילים: ציווה עליה לשבת על המיטה במשך שעות ללא תנועה, וכל ניסיון לשינוי תנוחה גרר מכות. כ"כ

אסר עליה לצאת מן החדר, וניסיון שלה להושיט את ראשה מבעד לדלת הסתיים במכות. אמנם, הבעל מודה באשמה, ולא הכחיש אף אחד מספורי האשה, אבל לטענתו לאחר שביקש את סליחתה היא מחויבת לחזור אליו, ואם לא דינה כמורדת. ערעורו נסב על מה שביה"ד נמנע מלחייבה בשלום בית ונמנע מלהכריז עליה כמורדת.

אנו תמהים מאוד על הדרך שבה הלך ביה"ד האזורי. האם על התאכזרות ממושכת של מכות והשפלה, ניתן להפסיד ב"מצוה לגרש"? האם ביה"ד האזורי סבור שאפשר להסתפק במצווה בלבד, כאשר מדובר בבעל רע מעללים שנקט לעצמו שיטה של "חינוך" אשתו באלימות. הבעל הותרה פעמים רבות, גם על ידי אשתו וגם ע"י רבנים שיחדל מהתנהגותו זאת-ללא הועיל. טענתו של הבעל כי בקש סליחה מאשתו, וע"כ עליה לסלוח לו, אינה מקובלת עלינו. יש דברים, שאין הסליחה מועילה להם.

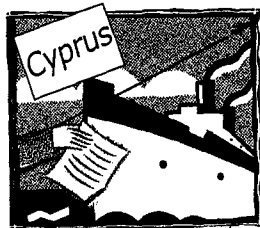
עבירות שבין אדם לחברו אינן מתכפרות עד שירצה את חברו. אם חברו אינו מתרצה אין להן כפרה. כאן לא מדובר בפיוס גרידא. האשה חוששת לחייה, פשוטו כמשמעו ויש לחשש זה על מה לסמוך. היא איננה חייבת לחיות בפחד ובדאגה כל הימים פן יבולע לה, אם לא תקיים רצונו של האדון. מנת חייה סבל ותמרורים, והאשה ניתנה לחיים ולא לצער. חכמינו ז"ל אמרו: אין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת. הנחש אינו מכיש כל יום אולי ניתן לאלף אותו ולחנך אותו, אבל אדם שפוי בר דעת

תוך פרק הזמן האמור אם ניתן לאתר את הבעל...

תיק מס' 1-21-311644298

ניתן ביום ג' אב תשס"א (23.7.01)

הופיעו: טו"ר דבורה בריסק "יד לאשה" (לאשה)

נישואין אזרחיים

הערה: ביה"ד האזורי קבע דיון, הפעם הופיע הבעל, אך האשה שלא קיבלה הזמנה לא הופיעה, ביה"ד הוציא נגד האשה צו הבאה עם שחרור בערבות בהפקדת 2,000 ש"ח. ביה"ד סירב לשלוש בקשות לביטול צו ההבאה ונענה רק לאחר שהאשה הגישה בקשת רשות ערעור לביה"ד הגדול, שהטיל עיכוב ביצוע על צו ההבאה. בדיון לאחר מכן נאות הבעל לסדר הגט.

7. האם ניתן להתיר נישואין אזרחיים ללא גט, כאשר לא ניתן לאתר את הבעל? האם יש לקצוב את הזמן לצורך איתור הבעל?

בית הדין הרבני הגדול:

הרב שלמה דיכובסקי - אב"ד, יו"ר

הרב זלמן נ. גולדברג - דיין

הרב עזרא בר שלום - דיין

הועיל. אין מנוס מהפעלת סעיף 3 לחוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין לגרושין) ולהטיל על המשיב מאסר שנה אחת. באם, יתן המשיב גט, יפקע המאסר. תקופת המאסר הנ"ל תתווסף למאסרו בגין האישום הפלילי. המזכירות תקבע דיון יזום בנוסף, בעוד כשלושה חודשים.

תיק מס' 1-21-08403898

ניתן ביום י"ז סיון תשס"ב (28/5/02)

הופיעו: טו"ר שרה מרקוביץ "יד לאשה" (לאשה)

עו"ד נעים שומר ועו"ד דוד גולן (לבעל)

6. האם לאחר שניני נסיבות יכול ביה"ד לדון בתביעת מזונות של אשה, לאחר שתביעה כזו נדחתה בביהמ"ש?

בית הדין הרבני הגדול:

הרב משה טופיק - דיין

הרב שלמה בן שמעון - דיין

הרב ציון אלגרבל - דיין

8. מהו מעמדם האישי של בני זוג שנישאו בנשואי פראוואי, וביה"ד קובע שנישואיהם איתם תקפים?

בית הדין הרבני האזורי חיפה:

הרב שאר ישוב כהן - ראב"ד

הרב מרדכי אוריה - דיין

הרב מימון נהרי - דיין

העובדות:

בני הזוג עולים מאוקראינה נישאו בארץ בנשואי פראוואי. רק לאחר שהזמן הבעל בצו הבאה לביה"ד והוצא נגדו צו עיכוב יציאה הסכים לשתף פעולה לצורך הפסקת הנישואין. פסה"ד ניתן לאחר שברר ביה"ד כי הבעל מוכן לגרש האשה, ולאור בקשת ב"כ האשה למתן פס"ד הצהרתי ללא צורך בגט.

נפסק:

לאחר שמיעת דברי הנתבע שלא פנו לרבנות שלא רצו להנשא כדמו"י כי יש ספק ביהדותה של האשה, מאחר שלא הגישה מסמכים המתאימים להוכחת יהדות אמה, וסבתה ולאחר שהסכימו שני הצדדים להתגרש זה מזה, אם יש צורך לכך מבחינת ההלכה, אי לכך מחליט ביה"ד להפסיק את נישואיהם ולהכריז עליהם:

מעמדו האישי - "פנוי"

ומעמדה האישי - "פנויה".

ביה"ד מבטל את עיכוב היציאה מן הארץ נגד הבעל שהוצא ע"י ביה"ד ביום כ"ג אלול תשס"א 11.9.01.

העובדות:

כשנה ושלושה חודשים לפני מתן פסה"ד הגיעו הצדדים להסכם גירושין אשר אושר וקיבל תוקף של פס"ד בביהמ"ש לענייני משפחה. הבעל לא הופיע למועד סידור הגט בביה"ד ולא לכל דיון שנערך אח"כ. נגד הבעל הוצאו צו הבאה ומונה חוקר מטעם הנהלת ביה"ד לאיתור הבעל. האשה ביקשה מביה"ד פס"ד הצהרתי הקובע כי היא פנויה ולא נחוי כאן גט. ביה"ד האזורי דחה את הבקשה ועל כך הוגש ערעור.

נפסק:

מבחינה עקרונית, באם אכן נישאו הצדדים בנישואין אזרחיים בלבד, ועקבותיו של הבעל נעלמו, ניתן להתיר נישואין אלו, ללא גט. אולם, ביה"ד האזורי, קבע עקרונית, כי באם ניתן להשיג גט, אזי אין מקום להתיר נישואין.

החלטת ביה"ד האזורי, מקובלת עלינו, מבחינה רעיונית. אולם צריך לתת לכך קיצבה של זמן. אין להשאיר את המערערת במצבה לתקופה ממושכת מדי. לדעתנו באם לא ניתן יהיה לאתר את המשיב תוך פרק זמן של שישה חודשים, אפשר בהחלט לשקול את התרת הנישואין ללא גט. לבקשת ביה"ד האזורי, פנתה הנהלת בתי הדין לחברת חקירות על מנת לאתר את מקום הימצאו של הבעל... נראה לנו, כי באם מאמציה של חברת החקירות לא יועילו תוך פרק הזמן שהוזכר לעיל, אזי יהיה מקום להתיר את הנישואין... אנו מחזירים את התיק לביה"ד האזורי, להמשך מעקב, ומבקשים שכב' ביה"ד יבדוק

העובדות:

ביה"ד האזורי בת"א קבע כי יש לו סמכות לדון בתביעת מזונות ומדור, ולדחות את בקשת הבעל למחיקת התביעה. הבעל מערער וטוען שהואיל והאשה הגישה תביעה דומה לבימ"ש ותביעתה נדחתה, לא היה על ביה"ד לדון בתביעתה, ועליה לפנות שוב לביהמ"ש.

נפסק:

עיינו בהחלטת ביה"ד האזורי שבה נאמר כי תביעת המזונות של האשה נדחתה בבית המשפט על סמך סרוב האשה לקיים חיי אישות וזה יפה לזמנו ולמועד נתינתו, ומשנשתנה הדבר יכול ביה"ד הרבני לדון בתביעת האשה כתביעה חדשה. לאחר שמיעת טענות הצדדים ועיון בחומר שבתיקים נראה כי יש לקבל את נימוקי של ביה"ד האזורי לדון בה, לאור הנסיבות החדשות שנוצרו ועל כן יש לדחות את הערעור.

תיק מס': 1-22-005569082

ניתן ביום יא חשוון תשנ"ח (11.11.97)

הופיעו: עו"ד בצלאל הוכמן (לאשה)

עו"ד בן-ציון צענני (לבעל)

למדור זה ראו גם פסקי דין 13, 17

ניתן ביום ח' תשרי תשס"ב (25.9.01)
הופיעו: טו"ר רבקה לוביץ "יד לאשה" (לאשה)

הערה: מבחינה הלכתית, משמעות הדברים כי האשה אינה בגדר "גרושה", ועל כן היא מותרת להנשא לכהן, באם תוכיח את הדותה.

113 תשובה

9. האם יכולה האשה לדרוש להטיל על הבעל צו מאסר בשל סירובו לגרשה, לפני מיצוי הסנקציות החמורות פחות, כשהיא טוענת שלא יהיה בהן כל תועלת?

בית הדין הרבני הגדול:

הרב שלמה דיכובסקי - אב"ד, יו"ר
הרב שלמה בן שמעון - דיין
הרב עזרא בר שלום - דיין

העובדות:

לבני הזוג 6 ילדים. כבר 11 שנה חיים בני הזוג בנפרד. בעת ביקוריו השבועיים את הילדים נוקט הבעל באלימות מילולית קשה כלפי האשה והילדים. כל הגופים המקצועיים ביניהם, רשויות הרווחה ורבנים, תמימי דעים כי הפיתרון היחיד הוא גירושין. לפני כשנה חויב הבעל בגט ע"י ביה"ד אך הוא מתעלם מכך. ב"כ האשה ביקשה להפעיל צווי הגבלה על הבעל כולל מאסר מאחר ולדברי האשה דבר אחר לא יעזור.

נפסק:

הרב דיכובסקי: הבעל חוייב בגט ע"י ביה"ד הגדול שנה קודם לפס"ד זה. החיוב נומק בפירוד ממושך ובנסיבות שבתיק ולאור הכרעת כ"ק האדמו"ר מאמשינוב שהבעל הצהיר שיקבל כל החלטה שלו. בדיון האחרון אמר הבעל כי: "האדמו"ר הוא לא דעת תורה בשבילי". דינו של הבעל כמבזה תלמיד-חכם המפורש בשו"ע יורה-דעה שלד, ובפרט שקיבל על עצמו את דינו של האדמו"ר ושהאדמו"ר פעל כשליח ביה"ד. ומביא דברי כנסת הגדולה יו"ד שלד:

"לעובר על דברי חכמים תרתי עונש איכא, מכת מרדות או נידוי ועל החמור מנדין ועל הקל מכין מכת מרדות" (כלומר יש להעניש את הבעל פעמיים). מן התיק עולה תמונה קשה, מדובר באדם המתעלל באשתו ובבניו, מתעטף באדרת של צדקנות ומבזה תלמידי חכמים. האשה מתחננת לגט לאחר פירוד של יותר מעשר שנים.

בא כוחה מבקשת להפעיל נגדו צווי הגבלה כולל מאסר, משום שסנקציות קלות יותר לא יועילו. כן מבקשת פסיקת מזונות ראויה לאשה וילדים.

חושבני כי עקב הנסיבות האמורות יש למצות עם הבעל את מלוא חומרת הדין. ראשית, היות והבעל חוייב על ידינו לגרש את אשתו, ואין האשה חייבת להיות עימו, יש לחייבו במזונותיה ובמזונות הילדים כשיעור ראוי. מדובר באשה ושישה ילדים יש לקבוע סכום של אלף ₪ לכל ילד, ו-2,500 ₪ לאשה. סה"כ 8,500 ₪ מיום פס"ד לחיוב בגט שניתן שנה קודם לכן. "שנית, אין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת. התנהגותו של הבעל שיש בה אלימות מילולית, ביזוי והשפלה לאשה וילדים, וזלזול בתלמידי חכמים, מחייבת נקיטת צעדי אכיפה נגדו. היות וצווי ההגבלה שבסעיף 2 לחוק אינם אפקטיביים כלפי הבעל, על כן, יש להפעיל נגדו את סעיף 3 לחוק המאפשר הטלת מאסר לתקופה של 5 שנים, ועוד 5 שנים נוספות.

על כן, יש להורות על מאסרו לפי סעיף 3 לחוק הנ"ל, לתקופה של 10 חודשים, בתקוה שיחליט לציית לדברי חכמים. חיוב המזונות יכנס לתוקפו לאלתר. צו המאסר יופעל רק בעוד כחודש ימים. בתוך מועד זה תקבע המזכירות ישיבה מחוץ למנין, ע"מ לתת לבעל הסרבן הזדמנות אחרונה לשנות את דעתו."

הרב עזרא בר שלום והרב שלמה בן שמעון: "לאחר העיון, יש לחייב את הבעל בגט, כמו"כ להטיל סנקציות חרם דר"ת ושרי למיקרי ליה עברינא.

אמנם לעת עתה אין לכופו אף לא להכניסו למעצר בגין סירוב בגט.

עקשנותה של האשה שלא למצות דרכים אחרות שיש להם סיכוי סביר להשתחרר מעגינותא, היא היא שמוותרת את האשה כעגונה.

לאור האמור, מוחלט כאמור בדעת הרוב."

תיק מס' 1-21-056578214

ניתן ביום ל' שבט תשס"ג (2.2.03)

הופיעו: טו"ר ורדיית רזנבלום "יד לאשה" (לאשה), טו"ר אברהם רזנטל (לבעל)

10. האם בהטלת סנקציה של בידוד יש לתת הוראה לכל תקופת בידוד בנפרד, והאם נדרש לקיים בכל פעם דיון לשם כך?

בית הדין הרבני הגדול:

הרב אליהו בקשי דורון - אב"ד, יו"ר
הרב שלמה דיכובסקי - דיין
הרב שלמה בן שמעון - דיין

העובדות:

הבעל הורשע באונס, ונידון ל-15 שנות מאסר. כשנה וחצי לפני מתן פסק דין זה, קבע ביה"ד האזורי כי הבעל חייב לגרש את אשתו, ולאחר כשנה הטיל עליו סנקציות מכח סע' 2 לחוק קיום פסקי דין של גירושין. ביה"ד האזורי סרב לבקשת האשה וב"כ להטיל על הנתבע סנקציות של מאסר או בידוד, ועל כך הוגש ערעור.

נפסק:

ביה"ד הגדול הטיל על הבעל שלוש שנות מאסר בשל סירובו לגרש אשתו, והורה על החזקתו בבידוד, לחמישה ימים. כמו כן, קבע ביה"ד, כי סירובו של הבעל לתת גט לאשתו למרות הוראת בית הדין האזורי ובית הדין הגדול בנידון, נחשב לחטא חמור של כפירה ואי ציות לתורת ישראל. על כן אין לראותו כשומר מצוות הזכאי לתנאים מיוחדים בכלא. בהחלטתו מותח ביה"ד ביקורת על דרך ניסוח החוק, כך שנדרשת הוראה מיוחדת לגבי כל תקופת בידוד בנפרד, דבר המסרב את המערכת ופוגע קשות באפקטיביות עונש הבידוד. "ניתן להוסיף, כי מידה כנגד מידה, הבעל באי נתינת הגט גוזר בידוד נצחי על אשתו, וע"כ ראוי היה לאפשר לביה"ד לאלצו לשחררה ע"י קביעה מראש של החזקתו בבידוד (לו יהי - בהפסקות של שבעה ימים), עד אשר יכנע וישחרר את אשתו". ביה"ד מדייק מלשון החוק כי אין דרישה לקיים דיון כל פרק זמן (חמישה ימי בידוד + שבעה מחוץ לבידוד), אלא די בהוראה מיוחדת מאת ביה"ד.

תיק מס' 1-21-056479728

ניתן ביום כ"ו תשרי תשס"ג (2/10/02)
הופיעו: טו"ר דבורה בריסק "יד לאשה" (לאשה), עו"ד דניאל בצלאלי (לבעל).

הערה: חודשיים אחר כך נתן הבעל גט לאשה.

11. האם ניתן למנוע שירותי דת בכלא, ליושב בכלא בשל סרבנותו לתת גט?

בית הדין הרבני הגדול:

הרב ישראל מאיר לאו – נשיא, יו"ר
הרב שלמה דיכובסקי – דיין
הרב יוסף נדב – דיין

העובדות:

הבעל נהג באלימות קשה כלפי אשתו, וביה"ד האזורי הטיל על הבעל מאסר, מכח סמכותו עפ"י החוק לקיום פסקי דין של גירושין, כשלש שנים לפני מתן פסק דין זה. הבעל סרב לגרש והתנה מתן הגט בתנאים הנוגעים למשמורת והסדרי ראיית הילדים בניגוד להחלטות הערכאות המשפטיות והמלצת הגורמים המקצועיים.

נפסק:

עצם התנית הגט, בנושא שאינו מעניין הגירושין, מהווה סיבה לחיוב. על כן, לא מצאנו לנכון להכנס לפרטי הערעור. לסיכום: אנו סבורים כי במקרה חמור של "עגון להכעיס" חובתו של ביה"ד, לא "לשחק" לידיו של הנאשם בדיון משפטי עקר ובדקדוקי פרוצדורה, אלא לעסוק בעיקר: הצלת בת ישראל ממאסר עולם של כבלי הנישואין. איה כבודה של האשה וזכותה לחירות, מול בעל המנצל את הפרווילגיות ההלכתית של הגט שבידו, ע"מ לשלול ממנה את חירותה ואת כבודה?!

גם חוק יסוד כבוד האדם וחירותו (סעיף 1 א'), מגן על עמדה נחרצת זו. בנסיבות שנוצרו, ראוי להכביד את תנאי מאסרו של המערער ככל האפשר לפי החוק, ויש למנוע ממנו פרווילגיות בעיני דת – מעבר למקובל אצל אסירים אחרים – כפי שצווה ביה"ד האזורי בנדון, וזאת על מנת שסוף סוף תשוחזר האשה מן המאסר הכפי שגזר עליה. לפיכך הערעור נדחה.

תיק מס' 1-21-009150145

ניתן ביום ז' ניסן תשנ"ט (24.3.99)

הופיעו: טו"ר שרה מרקוביץ "יד לאשה" (לאשה)
עו"ד ד"ר דוד וינר (לבעל)

12. חיוב בעל סרבן בשלושה חיובים מקבילים: צווי הגבלה לפי החוק, תשלום דמי עיקר כתובה ונדוניה לפני מתן הגט, תשלום מזונות מעוכבת מחמתו. כמו כן חיוב בעל שנמנע מלהגיע לדיוני ביה"ד בהוצאות המשפט של האישה.

בית הדין הרבני האזורי נתניה:
(בשני פסקי הדין)

הרב יעקב זמיר - אב"ד
הרב שלמה שפירא - דיין
הרב דוד ברדוגו - דיין

בית הדין הרבני הגדול:

הרב שלמה בן שמעון - דיין, יו"ר
הרב עזרא בר שלום - דיין
הרב אברהם שרמן - דיין

העובדות:

הזוג נשוי 24 שנים. הבעל הגיש תביעת גירושין וחזר בו ממנה. גם האשה הגישה תביעת גירושין בטענה כי הבעל מפעיל נגדה אלימות קשה. הבעל הורחק מביתו בעקבות פגיעה באשתו. ביה"ד קבע מספר מועדים לדיון שלכולם נמנע הבעל מלהגיע בתואנות שונות. לבסוף הובא הבעל באמצעות צו הבאה ואז טען כי חזר בו מכוונתו להתגרש וכי הוא מעוניין לשוב לדירה ממנה הורחק. ביה"ד קבע כי אין לקבל את דברי הבעל וכי יש לחייבו בגט. הבעל לא הגיע במועד שנקבע לסידור הגט ואז תבעה האשה להוציא נגדו צווי הגבלה וכן לקבל מזונות מדין מעוכבת.

נפסק:

ביה"ד הרבני האיזורי (דיון ראשון):
ביה"ד מחלק את טענותיה של האשה כלפי הבעל לארבע: 1. אלימות ואיומים ברצח. 2. אונס ומעשים מגונים. 3. קשרים עם נשים זרות. 4. האשמת האשה בבגידה בכל פעם שהיא מדברת עם גבר זר. ביה"ד בודק אלו מן הטענות ניתן להוכיח. הוא מוכן לקבל כראיה את תסקיר העובד הסוציאלי על כך שהבעל נהג באלימות וכן את עדות הבנות על הפגיעה המינית באמם, למרות שמדובר בעדות של קרובים (על סמך שו"ת תרומת הדשן ח"א סי' שנג, הקובע כי במקומות בהם לא מצויים עדים כשרים ניתן לקבל עדות פסולים). ביה"ד מוכן לקבל את טענת האשה שיש לה עדים על טענתה השלישית אלא שהם מפחדים להעיד בשל הבעל. את הטענה הרביעית מקבל ביה"ד משום שהבעל העלה אשמה כזו בכתב התביעה לגירושין שהגיש, למרות שלא העלה אותה במהלך הדיונים. ביה"ד מסתפק בעדויות אלה כדי לחייב את הבעל בגט. ביה"ד אף מביא מספר דעות שלפיהן במקרים של אלימות, בגידה ומאיס עלי באמתלא מבוררת (במקרה זה: טענת האונס) אף כופים את הבעל לגרש, אלא שהוא איננו רוצה להכריע בכך ולכן נשאר בטענה שלכולי עלמא במקרים כאלה מחייבים את הבעל.

כאן עושה ביה"ד שימוש בהלכת הבית-יוסף והרמ"א בסימן קנד, הקובעים (לשון הרמ"א שם בסע' כ"א): "ובכל מקום דאיכא פלוגתא אם כופין או לא, אע"ג דאין כופין לגרש, מכל מקום כופין אותו ליתן כתובה מיד, וכן הנדוניא דאנעלת ליה". על סמך הלכה זו קובע ביה"ד שבמקרה זה חייב הבעל לתת לאשתו, כבר כעת, את עיקר כתובתה (אך לא את התוספת) ואת הנכסים שהאשה יכולה להוכיח שהם מנדונייתה. כמו כן, דוחה ביה"ד את טענת הבעל שאיננו יכול לפרנס את אשתו וילדיו, וקובע שטענה זו היא עצמה עילה לחיוב גירושין. ביה"ד קובע שבמקרה זה חייב הבעל במזונות מעוכבת מחמתו, מעבר לחיוב המזונות הרגילים שהטיל עליו ביהמ"ש. ביה"ד אף קובע שאם בעקבות פירוק השיתוף תפונה האשה מן הדירה יתחייב הבעל גם במדור.

ביה"ד גם מחייב את הבעל בהוצאות משפט של אשתו, בשל חזרתו מתביעתו לגירושין ובשל המנעותו מלהופיע לדיונים. ברור היה לבעל שהאשה תוציא הוצאות במקרה כגון זה ועל כן יש להפעיל כאן את הלכת הרמ"א בחו"מ יד ה': "מי שאמר לחבירו שילכו לדון במקום אחר, ואמר לו: לך ואני אבוא אחרך, והלך, והשני לא הלך אחריו, צריך לשלם לזה שהלך כל יציאותיו". ביה"ד מודע לכך שבעלי דין נמנעים מלהופיע לפניו ביודעם שלא יטילו עליהם הוצאות משפט והוא קורא לתקן את תקנות הדיון בעניין זה. לאור כל האמור פוסק ביה"ד: 1. הבעל חייב לגרש את אשתו בהקדם האפשרי. 2. מכיון שהבעל סירב עד כה, יש להפעיל נגדו את צו ההגבלה הנוגע לחשבון הבנק שלו. 3. עליו לשלם דמי עיקר כתובה ונדוניה, לפי חישוב ביה"ד, אף אם אינו מגרש. 4. עליו לשלם דמי מזונות מעוכבת מחמתו. 5. עליו לשלם הוצאות משפט לאשה.

ביה"ד הרבני האיזורי (דיון שני):
ביה"ד חוזר וקובע כי על הבעל לגרש את אשתו ללא דיחוי, ללא קשר לדיון בעניני רכוש המתנהל בביהמ"ש. התנהגות הבעל היא שגרמה לאשה להגיש תביעת גירושין ולכן אין בתביעתה זו כדי למנוע ממנה קבלת זכויותיה.

ביה"ד מחשב את שווי עיקר הכתובה והנדוניה ומחייב את הבעל בתשלום זה, צמוד למדד המחירים לצרכן. נקבע מועד למתן גט. באם גם בו יסרב הבעל לגרש ישקול ביה"ד הטלת צווי הגבלה נוספים.

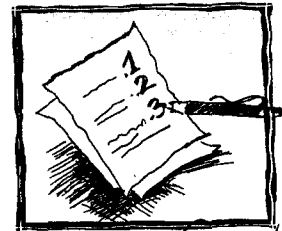
ביה"ד הרבני הגדול:

דחה את ערעור הבעל על חיובו בגט, אך דחה את הדיון בשאר פרטי פסק הדין (הראשון) למועד מאוחר יותר.

באיזורי: תיק מס' 1-21-054378443
1. ניתן ביום י' אלול תשנ"ט (22.8.99)
2. ניתן ביום טו כסלו תש"ס (24.11.99)
בגדול: תיק מס' 2-21-000510388
ניתן ביום ז' טבת תש"ס (16.12.99)
הופיעו בשתי הערכאות: עו"ד תמר גרבי (לאשה), עו"ד יוסף הולנדר (לבעל).

פסק דין זה רלוונטי גם למדור עילות גירושין

למדור זה ראו גם פסק דין 2

תנאים למתן הגט

13. בעל שחוייב בגט ומסכים למתן הגט אך מתנה זאת בהעברת הדיון בכל הנושאים הנלווים לגט מבית המשפט לבית הדין ובהחזר כל הכספים שנגבו מכח פסיקת ביהמ"ש.

בית הדין הרבני האיזורי תל-אביב:
הרב נחום פרובר - אב"ד
הרב יוסף גולדברג - דיין
הרב שלום ביבי - דיין

בית הדין הרבני הגדול:
הרב אליהו בקשי דורון - אב"ד, יו"ר
הרב משה טופיק - דיין
הרב שלמה בן שמעון - דיין

בית הדין הרבני הגדול:
(בדיון נוסף ובהרכב מורחב)

הרב אליהו בקשי דורון - אב"ד, יו"ר
הרב משה טופיק - דיין
הרב שלמה בן שמעון - דיין
הרב זלמן נחמיה גולדברג - דיין
הרב אברהם שרמן - דיין

העובדות:

בעת הפניה לביה"ד האזורי היו בני הזוג נשואים 24 שנים, שמתוכן חיו בנפרד 18

שנים. כבר בכסלו תש"ס פסק ביה"ד שהבעל חייב לתת גט, אולם הבעל התנה את מתן הגט בהעברת כל נושאי הרכוש והממון, כולל מזונות האשה והילדים שניתנו בעבר, לשיפוטו של ביה"ד הרבני. נושאים אלה כבר נידונו בביהמ"ש, וזה חייב את הבעל במזונות ילדים וכן פסק פרוק שיתוף בדירה המשותפת. במשך כל השנים גבתה האשה את חיובי המזונות דרך הביטוח הלאומי, ועדיין נותר הבעל חייב לה סכומים רבים. כמו כן, נשארו לו חובות לביטוח הלאומי. האשה בקשה לגבות את חובות הבעל ממחצית חלקו בדירה, כך שבפועל לא יישארו בדו כספים מן החלוקה. האשה הסכימה כי ביה"ד ידון בחובות שעדיין לא נגבו, אך לא הסכימה כי ידון בכספים שכבר קבלה מן הביטוח הלאומי.

למרות טענתו, פנה הבעל עצמו בתביעה לביהמ"ש ובה הוא תובע את האשה לשלם לו דמי שימוש ראויים בגין שימוש בחלקו בדירה.

נפסק:

ביה"ד הרבני האיזורי: הבעל צודק בטענתו. אין לחייב את הבעל בגט כל זמן שהאשה מעכבת בידה כספים שאינם שייכים לה לפי דין תורה. זכותו של הבעל לדרוש שביה"ד ידון בנושאי הממון, וכל זמן שלא מסכימה האשה לדרישתו הרי היא זו שמעגנת את עצמה, ולא הבעל הוא זה שמעגן. אם כך הוא, לא ניתן לחייב את הבעל במתן גט, משום שאין היא מעוגנת מחמתו. לכן ביה"ד מסיר את החיוב שהוטל על הבעל לגרש. ביה"ד אף מבהיר כי אם יחוייב הבעל ע"י ערכאה אחרת במזונות מעוכבת, הרי שדבר זה עלול ליצור חששות בגט, וביה"ד לא יוכל לבצע מתן גט.

(הערה: נימוקים שניתנו לפסה"ד אך לא פורסמו בגופו נידונים בדיון הנוסף בביה"ד הגדול).

ביה"ד הרבני הגדול:

הרב בקשי דורון: הסכסוך הוא לגבי הדיון על המזונות שקבלה כבר האשה בשל פסיקת ביהמ"ש. מזונות שכבר נאכלו ע"י האשה, גם אם ניתנו שלא לפי ההלכה, אין בסמכות ביה"ד לחייב את האשה להחזירם. גם אין למנוע את חיוב הבעל בגט, משום שאז יישארו בעיגון עד סוף ימיהם וזו היתה הסיבה הראשונית לחיוב. על כן יש להשיב את החיוב ואח"כ לדון בשאלות הנלוות.

הרב טופיק: יש לדחות את הערעור

מנימוקים שכתב ביה"ד האזורי. הרב בן שמעון: יש להחזיר את התיק לביה"ד האזורי ע"מ שישקול שוב את החלטתו לעיכוב החיוב בגט שהוטל על הבעל, משום שהצדדים חיים בנפרד כבר 20 שנה והדבר גורם מכשולים גדולים.

הערה: מכיון שביה"ד הגדול לא הגיע להכרעה בהרכב של שלושה, צורפו עוד שני דיינים לדיון נוסף.

ביה"ד הרבני הגדול, דיון נוסף: הרב שרמן: יש לקבל את ערעור האשה ולהחזיר חיוב הגט על הבעל וכן לדון בבקשת האשה להטיל סנקציות על הבעל. הוא דן בנימוקים שנתנו דייני ביה"ד האזורי לפסק דינם (נימוקים שאינם מופיעים בפסק הדין): 1. מהרי"ק בשורש קב: יבם יכול להתנות עשיית חליצה בתביעת ממון שיש לו כלפי האשה. 2. שיבת ציון סי' צו: אין יבם מחוייב לחלוץ במקרה שהאשה מסרבת ללכת לדין תורה. 3. מהרש"ם ח"ה סי' ס': כאשר האשה מסרבת לדון בתביעות ממון של היבם בדין תורה, נחשב שהעיכוב הוא מצידה. 4. מהרשד"ם, ח"ח אהע"ז סי' מא': מחדש על קודמיו שאף דבר שהאשה נתבעת לו ע"י הבעל ואינה חייבת על פי דין, אך מדובר בתביעה שיכולה היא לקיים בנקל, נחשבת באי קיומו כמעגנת את עצמה, ואם בשל סירובה יכפה הבעל לתת גט - הגט פסול ובניה ממזרים. לטענת ביה"ד האזורי, גם פוסקים שחלקו על מהרשד"ם הודו שבמקרה בו האשה מסרבת למלא תביעת הבעל המגיעה לו על פי דין תחשב היא כמעגנת את עצמה.

לדעת הרב שרמן, מקורות אלה אינם יכולים להוות בסיס לפסיקת ביה"ד האזורי. עיון במהרי"ק ובשאר הפוסקים שנזכרו לעיל מגלה שלא מספיקה העובדה שתביעת היבם מוצדקת על פי דין, אלא גם נדרש שהיבמה יכולה למלא את מה שנתבע ממנה. אם איננה יכולה, הרי שאינה נחשבת כמעגנת את עצמה. גם מהרשד"ם, המאפשר לבעל להוסיף תנאים למתן הגט, דיבר על תנאי שניתן לקיום בידי האשה. במקרה דנן ברור הוא שאין האשה יכולה להשיב את הסכומים שקבלה במשך 18 שנים, וממילא אי אפשר לראותה כמעכבת את הגט ויש לחייב את הבעל לתת.

ועוד, הבעל מגלה צביעות בטענתו הדורשת דיון בדין תורה בעוד שהוא תובע בעצמו בביהמ"ש האזרחי. יתור על כן, יש לייחס לאשה מעמד של 'תינוק שנשבה' בגלל

בית הדין הרבני האזורי פתח-תקוה:

הרב דוד אוהיון - אב"ד
הרב ישעיהו י. גליק - דיין
הרב אליהו ד. רוזנטל - דיין

העובדות:

21 שנה התנהלו הליכי הגירושין בין בני הזוג, כאשר ביה"ד האזורי הפנה אותם שוב ושוב לעריכת הסכם גירושין ביניהם, מבלי לקבוע כל החלטה בעניין הרכוש. האשה ערערה לביה"ד הגדול, אשר קבע כי הבעל חייב לגרשה והפנה בני הזוג לביה"ד האזורי לסידור הגט.

נפסק:

האשה שגרמה להוצאתו של בעלה מהבית ע"י תלונות וכו' במטרה, אין לה מכח כך זכויות יתר מבחינת הדין. אין החלטה או פס"ד שקובע שהבעל חייב לגרש את אשתו אלא רק האשמות הדדיות שלא הוכחו על אף שביה"ד קבע מספר פעמים מועד להוכחת טענות האשה כנגד הבעל, לא הוכיחה האשה את טענותיה, ולא הגיעו לשלב של פסיקה הואיל ושני הצדדים היו מעוניינים בגירושין ורק תביעות האשה הם שמנעו עד כה את הגירושין.

לענ"ד המו"מ הממוני שנוהל ע"י ביה"ד ובו הסכים הבעל למכור את חלקו בזכויותיו בדירה בסך \$20,000 ראה פרוטוקול ביה"ד מיום ה' אב תשס"א, הצעה שנשללה ע"י האשה, מהווה הצעה סבירה שיש להענות לה...

מצינו במהרי"ק שורש ק"ב שדן לענין כפית יבם בחליצה שאומר שאפילו כשחל על היבם חיוב לחלוץ בכל אופן במקום שיש לו תביעת ממון הרי תביעה זו מעכבת את החיוב. ע"ש. כך גם כותב בשו"ת שיבת ציון סי' צ"ו שכשמעלה היבם טענה ממונית סבירה הרי זה מעכב את חיוב החולץ כמו כן מובא בשו"ת מהרשד"ם חלק ה', סי' ס', שאם הבעל חייב לגרש ואפילו אם הוא מאלה שכופין אותו לגרש בכל אופן אם מתנה הבעל שתחזיר לו חפצים שלו, הדין עימו, ואין בידינו לכופו. ע"ש. גם לאגרות משה אעה"ז סי' קי"א מצינו שפסק כן כשהעיקוב מצידה של האשה, עיכוב ממוני, הרי זה מבטל חיוב הבעל בגירושין. יש לציין פסק הדין של הרב נ. פרובר שליט"א אב"ד תל אביב יפו, שנידון בכנס הדיינים האחרון שבו פסק כנ"ל שאין לחייב הבעל בגט כשתביעותיו הממוניות נכונות וסבירות והדבר נתקבל ע"י כל הדיינים הנוכחים שהסכימו לדבריו של

14. האם יש לקבל את דרישת הבעל שהאשה תביא ערב להתחייבותה שלא לתבוע מזונות בבימ"ש, כאשר לאשה אין כל מכר בארץ?

בית הדין הרבני האזורי ירושלים:

הרב ציון אלגרבלי - אב"ד
הרב יעקב אליעזרוב - דיין
הרב חיים י. רבינוביץ - דיין

העובדות:

לאחר נישואין בני חודשיים הפעיל הבעל אלימות פיזית קשה ביותר כלפי האשה. בעודה בתחילת הריונה, תבעה האשה גירושין בביה"ד. הבעל התנה מתן הגט בהתחייבות האשה שלא לתבוע מזונות עבור הוולד בבימ"ש, ובחתימת ערבים להתחייבותה זו. האשה, שהיא עולה חדשה, הביאה עד שהעיד שאין לה אף מכר בארץ ואין לה איש שיוכל לחתום על ערבות זו.

נפסק:

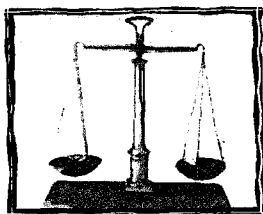
לאחר העיון מכיון שיש הודאה מצד הבעל שפגע באשה בצורה אלימה עד זוב דם ויש חשש גדול להמשך ולחיות עם הבעל לפיכך בית הדין פוסק לחייב את הבעל לתת גט לאשתו. יש לציין כי הבעל מסכים עקרונית לתת גט אך מתנה בכך שהאשה תמציא ערב שלא לתבוע מזונות עבור הילד שיוולד בבית המשפט למשפחה. לדברי האשה שהיא עולה חדשה אין לה כל אדם שמסכים לחתום ערבות. לאור האמור בית הדין קובע שהבעל יתן גט, ובמקביל האשה תנסה למצוא ערב במידת האפשר כדי לזרז את מתן הגט.

תיק מס' 1-21-1-323594721

ניתן ביום ו' אב תשס"ב (15.7.02)
הופיעו: טו"ד שרה מרקוביץ "יד לאשה" (לאשה)

פסק דין זה רלוונטי גם למדור מזונות.

למדור זה ראו גם פסק דין 17

17790

15. האם יכול ביה"ד האזורי לסרב למלא אחר החלטת ביה"ד הגדול בשל מחלוקת הלכתית?

הרקע החילוני בו גדלה, וממילא אין לראותה כמזידה בכך שהיא מסרבת לדין תורה אלא כ'אנוסה', משום שנתחנכה על ההכרה בכך שמערכת המשפט האזרחית היא הגורם המוסמך לקביעת זכויותיה וזכויות ילדיה. זאת, גם אם היא מודעת לקיומו של דין תורה ולדרישה ההלכתית שכל יהודי יפנה רק אליו. אם כך הוא, הרי שאין לצפות מן האשה שתוכל ללכת להתדיין מחדש בבית הדין תוך ידיעה שתפסיד את מה שלדעתה זכתה בו כדין בבימ"ש. על כן, אין האשה נחשבת כמעגנת עצמה ויש להשאיר על כנו את חיוב הבעל בגט. הרב מורה להחזיר את התיק לביה"ד האזורי, ואם הבעל ימשיך בסירובו יש לשקול הטלת סנקציות עליו.

הרב גולדברג: לעניין דעת מהרשד"ם - אמנם יש תנאים שאין לקבל אך נראה שאם הבעל דורש שהאשה תחזיר לו מה שגזלה ממנו, כפי שבמקרה זה, אזי יכול לעכב את הגט. דא עקא, שכאן הבעל פנה בעצמו לערכאות וזה מראה שקיבל על עצמו את דינו ולכן יתכן שאין לקבל כעת את טענותיו להעברת הדיון כולו לביה"ד הרבני. לכן נראה שיש להחזיר את התיק לביה"ד האזורי ולברר היטב את הפרטים. גם אם יתברר שהבעל הסכים לדון בערכאות, עדיין ניתן לפטור אותו מחלק מחובו.

הרב טופיק: לאור דברי הרב שרמן, יש להחזיר את התיק לביה"ד האזורי כדי שיבדוק מה בכל זאת יכולה האשה להחזיר לבעלה, או שינסו להגיע לפשרה על פיה תשלם האשה לבעלה סכום חד-פעמי עבור תביעתו.

הרב בן שמעון: להחזיר התיק לביה"ד האזורי.

הרב בקשי דורון: החלטתי הקודמת בעינה עומדת.

הוחלט ברוב דעות: להחזיר התיק לביה"ד האזורי לדיון נוסף, לבירור כנ"ל או להביאם להסכם.

באיזורי: תיק מס' 1-27-043255082

ניתן ביום ו', תמוז תש"ס (9.7.00)

בגדול: תיק מס' 1-64-043255082

ניתן ביום ו' תשרי תשס"ב (23.9.01)

בגדול, דיון נוסף: תיק מס' סא/082

ניתן ביום יח סיון תשס"ב (29.5.02)

הופיעו בכל הערכאות:

עו"ד אורי צפת (לאשה);

עו"ד יואב חמדי הלוי (לבעל).

פסק דין זה רלוונטי גם למדור מאבקי סמכות

הרב פרובר.

סופו של דבר, לענ"ד יש חשש של גט שלא כדיון אם נחייב הבעל בנידון שלפנינו בגירושין תוך התעלמות מדיון בתביעות ההדדיות הממוניות של הצדדים.

תיק מס' 1-21-012213252
ניתן ביום ה' אב תשס"ב (14.7.02)
הופיעו: טו"ר דבורה בריסק "יד לאשה" (לאשה)

הערה: בשל סירובו של ביה"ד האזורי לסדר הגט, סודר הגט לאחר 7 חודשים נוספים, במיה"ד הגדול. לפסק הדין של הרב פרובר - ראו פסק דין 13.

פסק דין זה רלוונטי גם למדור תנאים למתן הגט ולמדור זה ראו גם פסק דין 10.

מזונות

16. האם יש מקום לדרוש החזר מזונות מעוכבת שנגבו לאורך שנים, לאור קביעת ביה"ד כי האשה מורדת?

בית הדין הרבני הגדול:
הרב אליהו בקשי דורון - אב"ד
הרב שלמה דיכובסקי - דיין
הרב שלמה בן שמעון - דיין

העובדות:

האשה טענה לאלימות קשה מצד הבעל. בני הזוג חיים בנפרד כבר 10 שנים. לאשה נפסקו מזונות מדין מעוכבת ע"י ביהמ"ש לעיני משפחה.

לאחרונה הכריז עליה ביה"ד האזורי כמורדת והבעל התנה מתן הגט בהחזר כל סכום המזונות שגבתה האשה לאורך השנים מכח פסיקת ביהמ"ש, כ- 70,000 ₪.

ביה"ד האזורי קיבל בדעת רוב את דרישת הבעל. על כך הוגש ערעור.

נפסק:

ברור שהשלום מהם והלאה, ושניהם חפצים להתגרש. קשה מאד להבין את קביעת ביה"ד האזורי להחזר כל הכספים, עובר לגט. מדובר בכספי מזונות, שנאכלו במשך כל השנים הארוכות של הפירוד. קשה "גזל הנאכל". לא ניתן לדרוש החזר כספי המזונות

רטוראקטיבית, בנסיבות כאלו, ולא יתכן שאין להם הצדקה מבחינה הלכתית, בשים לב לאלימות הקשה שהיתה בניהם. היות ושני בני הזוג מעונינים בגירושין, והם בנפרד כבר עשר שנים, יש לקבוע כי עליהם להתגרש לאלתר, וכי נושא החזר דמי המזונות ידון לאחר הגט, ומימושו יובטח באמצעות שני ערבים שיתחייבו לכך. ביה"ד דחה את בקשת ב"כ הבעל לערבות בנקאית.

תיק מס' 1-21-052587441
ניתן ביום י"ב סיון תש"ס (15.6.00)
הופיעו: טו"ר שרה מרקוביץ "יד לאשה" (לאשה),
טו"ר אשר לזימי ז"ל (לבעל)

פסק דין זה רלוונטי גם למדור מאבקי סמכות ולמדור תנאים למתן הגט.

למדור זה ראו גם פסק דין 14.

נפסק

17. האם ניתן לחייב אשה בקבלת גט לאחר פירוד ארוך, כאשר בעלה המסורב חי עם נשים אחרות?

בית הדין הרבני האזורי תל אביב:

הרב אברהם אוירבך - אב"ד
הרב יעקב בוחבוט - דיין
הרב אחיעזר עמרני - דיין

בית הדין הרבני הגדול:

הרב שמעון בן-שמעון - יו"ר
הרב זלמן נחמיה גולדברג - דיין
הרב עזרא בר-שלום - דיין

העובדות:

בני הזוג חיים בנפרד משנת 1992. הבעל תבע גירושין בטענות של מאיסות מוחלטת. האשה סרבה לגירושין וביקשה שיחזור לחיות עימה. לא הובאו הוכחות על ידי בני הזוג, למעט טיעוניהם. לאחר הפירוד, הבעל חי עם אשה אחרת במשך מספר שנים ונפרד ממנה. מזה מספר שנים ועד היום, חי הבעל עם אשה אחרת. האשה עומדת בסירובה להתגרש מהבעל

ובני הזוג עודם נשואים זה לזה.

נפסק:

ביה"ד הרבני האזורי: "תביעת הבעל לחייב את אשתו בקבלת גט בניגוד לרצונה נדחית, מחוסר עילה, טוב יעשה הבעל אם ינתק את קשריו עם הנשים הזרות ויחזור לאשתו אשר מושיטה לו את ידה לשלום וניכרים הדברים שכנים דבריה".

העובדות:

כעבור כשנתיים, הגיש הבעל תביעת גירושין נוספת לביה"ד הרבני האזורי בטענת מאיסות, כולל טענה שלא נטענה בתביעה הראשונה ("ריח הפה והגוף").

האשה חזרה על סרובה להתגרש וביקשה שיחזור לגור עימה.

נפסק:

ביה"ד הרבני האזורי: ביה"ד דחה שוב את תביעת הבעל תוך שהמליץ הפעם לאשה להיות מעשית ומציאותית ולנהל מ"מ רציני לגירושין תוך שמירת כל הזכויות המגיעות לה, למרות שהוא מציין שהאשם הוא בבעל, שחי עם נשים זרות, ולא באשה. ביה"ד ציין כי לדעתו קשר הנישואין בין בני הזוג: "בא לידי ביטוי רק בכתובים ותו לא".

ביה"ד הרבני הגדול: טענת הבעל היא כי הוא לעולם לא יחזור לאשתו, וכי סרוב האשה להתגרש הינו מטעמי נקמנות. בערעור נוספה גם טענה חדשה: הבעל טוען כי הוא מואס באשתו בגלל בעית ריח הפה. טענה זו נדחתה ע"י ביה"ד. האשה טענה כי היא מאמינה ומוכנה שהבעל יחזור לבית ולשלום בית. ביה"ד דחה את ערעור הבעל ופסק כי גם אם נכון הדבר שטענת האשה הינה מתוך נקמנות גרידא והאשה יודעת שהבעל לא יחזור אליה - למרות זאת לא יוכל לחייב את האשה בקבלת גט ללא עוול בכפה "ולא משום שהלך הבעל לרעות בשדות זרים יגיע לו זכות לחייב את האשה בגט".

באיזורי: תיק מס' 1-21-051550960
ניתן ביום כג' טבת תשנ"ח (21.1.98);
הופיעו: עו"ד פסח קניר (לאשה),

ניתן ביום ד' שבט תשס"א (28.1.01)
הופיעו: עו"ד מיכל זלינגר (לאשה),
עו"ד דרורית רוזנפלד (לבעל).

בגדול: תיק מס' 1-21-051550960
ניתן ביום כו תמוז תשס"א (17.7.01)
הופיעו: עו"ד מיכל זלינגר (לאשה),
עו"ד דרורית רוזנפלד (לבעל).